12
ప్రాణశంఖం

ఇంటి నిండా నిర్లక్ష్యం, నిరాదరణ, పరుగులతో నిండిన ఒత్తిడి, ప్రేమ రాహిత్యం అలుముకుని జీవితాన్ని దుర్భరం చేస్తుంటే ఎక్కడో దూరాన కొండల్లో, చెట్లల్లో, పుట్టల్లో మన శాంతిని వెదుక్కోవడం సాధ్యమయ్యేపనేనా?

కదులుతోన్న రైలు కిటికీలో నుండి కార్తీక మాసపు చలి ఎండ వెచ్చగా తాకింది. అప్పటి దాకా కమ్ముకుని వున్న చిరుచలి వంటి భావ మేదో కరిగినట్టయింది. అయితే గుండె చుట్టూ పేరుకుపోయిన రాయిలాంటి మంచుని ఏ మండేసూర్యుడు కరిగించ గలడు? సర్దుకుని కూర్చుని కిటికీలో నుండి బయటికి చూపులు సారించింది సంధ్య.

నల్లమబ్బుల్ని ముసుగేసుకుని నిల్చుని వున్న ఆ కొండలు ఏ జీవిత చిత్ర కారుడో గీసిన అద్భుతమైన చిత్రరాజాల్లా, గాజుకొండల్లా అన్పిస్తున్నాయే తప్ప నిజమైన కొండల్లా లేవు. గతంలో తిరుపతి దారిలో ప్రయాణించేప్పుడు కూడా కొండలు కొండల్లా కాక కాన్వాస్‌ల్లా అనిపించేవి సంధ్యకి. అంద రికీ ఇలానే కన్పిస్తాయా కొండలు. అందరికీ ఈ చెట్లూ, పుట్టలూ, నదులూ కాలువలూ యింత అద్భుతంగా తోస్తాయా?

అవును ప్రతాప్‌కి కూడా ఇలానే కన్పిం చేవి. ఆ కొండల మీద దూరంగా పచ్చిక మేస్తోన్న ఆవుల్ని బినాకా టూత్‌పేస్ట్ కాంప్లి

మెంటు బొమ్మల్లా కన్పిస్తున్నాయనేవాడు. మబ్బుల చుట్టూ అద్దినట్టున్న ఆ కాషాయపు బంగారు వర్ణాన్ని ఏ కుంచెతో అద్ది వుండొచ్చో ఊహించమనేవాడు. ఆ లోయల్లో అక్కడక్కడా వున్న బుజ్జిబుజ్జి ఎర్ర పెంకుటిళ్ళని పిల్లలాడుకునే బొమ్మరిళ్ళనేవాడు. కాస్త సమయం దొరికితేచాలు ఏదో వొక కథ మొదలుపెట్టి అలా అలా అల్లుకుంటూ పోయేవాడు. ఆ కథ ఎంతకీ తెగేదికాదు. అలా కంటిన్యుయెస్‌గా ఎలా కల్పించుకుంటూ పోగలడోనని సంధ్యకి ఆశ్చర్యమేసేది.

ప్రతాప్‌లోని ఆ ఈస్థటిక్ సెన్సంతా ఎలా ఆవిరైపోయింది?

పంజరం తలుపులు బద్దలుకొట్టి ఎగిరిపొమ్మన్నా రామచిలుక తనని వదిలి వెళ్ళనట్లే ఏ స్నేహపరిమళమో, ఏ అనుబంధపు మాధుర్యమో, ఏ మృదుమధుర ప్రేమ స్పర్శో సంధ్యని వెంటాడుతూ వస్తున్నాయి. వాటి వెంటనే వైరుధ్యమైన భావాలు మరెన్నో.

అప్పుడప్పుడూ సంధ్యకి తాను చుట్టూవున్న మనుషుల్ని వదిలి ఏదో ప్రత్యేకమైన ప్రపంచంలోకి వెళ్ళినట్లుగా, ఆ గోళంలో తాను ఒంటరినై తిరగాడుతున్నట్లుగా అన్పిస్తుంది. అలా అని అది నిద్రా? కలా? కాదు... కాదు... వాస్తవమే.

ఆశ్చర్యంగా, అభద్రంగా ఆ గోళంలో గిర్రున తిరిగిపోతూ ఏదో తెలీనితనమూ... అంతా తెలిసినతనమూ ఒకదానితో మరోటి పోటీపడుతూ. సంధ్యకి హఠాత్తుగా ఏడుపొస్తుంది. అప్పుడప్పుడూ ఆశ్చర్యకరంగా నవ్వాలనీ అన్పిస్తుంది.

ఒక భయంకరమైన లోతైన చీకటిలోకి వింతైన శబ్దాన్ని రెట్టింపుచేస్తూ ప్రవేశించింది రైలు.

అప్రయత్నంగా సంధ్య చేయి సతీష్ చేయి మీదానింది.

ఏ వేదనా రహస్తంత్రి ఈ చేతిలో నుండి ఆ చేతిలోకి ప్రవహించిందో సంధ్య చేతి మీద ధైర్యమిస్తున్నట్లుగా కుడి అరచేత్తో తట్టాడతడు. చీకటి ధైర్యమో, జీవిత ధైర్యమో తెలీనట్లుగా.

టన్నెల్లో నుండి రైలు క్రమంగా వెలుతురులోకి ప్రవేశించింది. గొప్ప జీవిత సత్యాన్ని తెలియజేస్తున్న వేదాంతిలా... రైలు అలా చీకట్లోనుండి వెలుతురులోకి... వెలుతురులో నుండి చీకట్లోకి ప్రవేశిస్తోంటే చీకటివెలుగులు నిండిన జీవితపు విలువల్ని బోధించే తాత్వికుడిలా వుంది.

సంధ్యకి నవ్వొచ్చింది. నవ్వుని అదుపుచేసుకునే క్రమంలో ఏడుపూ వచ్చింది.

గాయాల పరంపరని కెలుకుతూ జ్ఞాపకాలు మనస్సుని వెనక్కు లాగుతుంటే... మిగిలివున్న ఒకింత తడినైనా ఆవిరి కాకుండా వుంచుకోవడం ఎంత కష్టం?

తనని వివాహం చేసుకోవడం కోసం ఎన్నిసార్లు తన చుట్టూ తిరిగాడతడు... ఎంతమందిని రాయబారం పంపాడు? సంధ్య నవ్వు, సంధ్య నడక, సంధ్య మాట, సంధ్య కళ్ళు, సంధ్య ప్రేమ చాలునన్నాడు. మరే యితర కానుకలైనా సంధ్య ముందు దిగదుడుపే అన్నాడు. యింకా అది అన్నాడు. యిది అన్నాడు.

అప్పటికే తన తండ్రి జిల్లాలో పరపతి, పలుకుబడి కలిగిన రాజకీయనాయకుడు. ఒక మామూలు రైతు బిడ్డకీ... అందునా చిన్న ఉద్యోగస్తుడికి బిడ్డనివ్వడానికతడు సిద్ధంగా లేడు. తండ్రికి దగ్గరి వ్యక్తులతో విన్నపాలు పంపించాడు. ఇంకా యింకా పై చదువులు చదివి నీ కూతుర్ని ఉద్ధరిస్తానన్నాడు. తనకున్న చిన్నవో, పెద్దవో ఆస్తిపాస్తులు ఏకరువు పెట్టాడు.

తనకు రాగల ప్రమోషన్లని కళ్ళకి కట్టించాడు. జీవితపు భద్రతంతా తన చేతుల్లోనే వుందన్నాడు.

జిమ్మిక్కులతో, మేజిక్కులతో, వాక్చాతుర్యంతో, చాకచక్యంతో అతడు సమితి ప్రెసిడెంటు అల్లుడయిపోయాడు. సంధ్యకంత ఆసక్తి లేకపోయినా అభ్యంతరం కూడా కన్పించలేదు.

నిరంతరమైన, నిత్యమనుకున్న ఆనందాన్ని పంచి దూరంగా వున్నా దగ్గరగానే వున్నట్లు... యిప్పుడు దగ్గరే వున్నా దూరంగా... సుదూరంగా...

అప్పుడు కళ్ళు మూసుకున్నా కూడా అతడ్ని చూడగలిగేది.

ఇప్పుడు మూసినా, తెరిచినా కూడా అతడి పూర్తి రూపం కంటికానడం లేదు. దీర్ఘంగా నిట్టూర్చింది సంధ్య.

ఏ లోయవంతెన మీదో తెలీదుగానీ రైలుబండి తన వేగాన్ని తగ్గించుకున్నది. రైల్లో కూర్చుని ప్రయాణిస్తూ... అదే రైలు యొక్క తోకని చూడగల్గడం వింతైన అనుభూతి. అది బహుశా ఆంధ్రదేశంలో ఈ ఒక్క లోయలోనే సాధ్యమవుతుందేమో.

సంధ్య మౌనాన్ని గమనించి సతీష్ సంధ్యని కిటికీలో నుండి చూడమని వేలు పెట్టి చూపించాడు.

ఆలోచన లోయల్లో నుండి సంధ్య ఉలిక్కిపడి తేరుకుంది.

వదిన కూడా సంధ్య పక్కగా వచ్చి కూర్చుని బయటికి చూడసాగింది. రైలుబండికి రెండు వైపులా అరణ్యం పచ్చగా, ప్రశాంతంగా వుంది.

అక్కడ్నుండే లోయ అందాలు మొదలవుతాయని సతీష్ అంటున్నాడు. కానీ అప్పటికి చాలాసేపటి ముందునుండే హరితానందం మొదలయింది. అయితే సంధ్య విషయంలో మాత్రం ఆ పచ్చదనం మెదడును తాకనంటోంది.

ఆ సంగతి గమనించి బైనాక్యులర్స్‌తో దూరపుకొండల్ని చూస్తోన్న వదిన ఆ భూతద్దాల్ని సంధ్య కళ్ళముందుంచింది. అయినా సంధ్యలో కదలిక లేదు.

ప్రతాప్ పక్కనుంటే పెదాలపై చిరునవ్వుల్ని, గుండెల్లో సప్తస్వరాలనీ పలికించాల్సిన వనరాణి సౌందర్యం... చూసేకొద్దీ గుండెను గాయం చేస్తోంది.

ఇంటి నిండా నిర్లక్ష్యం, నిరాదరణ, పరుగులతో నిండిన ఒత్తిడి, ప్రేమరాహిత్యం అలుముకుని జీవితాన్ని దుర్భరం చేస్తుంటే ఎక్కడో దూరాన కొండల్లో, చెట్లల్లో, పుట్టల్లో మనశ్శాంతిని వెదుక్కోవడం సాధ్యమయ్యేపనేనా?

ఈ శరీరంలో, ఈ హృదయంలో హఠాత్తుగా ముఖ్యమైన అంశమేదో మాయమై పోయినట్లు శూన్యం. అంతంలేని భరింపరాని నిశ్శబ్దం.

నిశ్శబ్దం ఊడలు దిగిన మహావృక్షం. నిశ్శబ్దం నిష్క్రమణ ద్వారం. నిష్క్రమణ... ఊరి నుండి... యింటి నుండి... మనసు నుండి నిష్క్రమణ...

స్టేషన్లో రైలు ఆగిన చోట సతీష్ దిగి కొండ కమలాఫలాలు తెచ్చినట్టున్నాడు. వదిన వలిచి ఒక ముక్క అందించింది.

భరింపరాని పులుపు. జీవితంలోని పులుపు దాన్ని అధిగమిస్తూంటే నాలిక్కి పులుపెలా అందుతోంది?

ఇంటినీ, ప్రేమనూ, సహజానుబంధాలన్నింటినీ పక్కకుపెట్టి లేదా మరిచిపోయి నట్లు నటిస్తూ, మిధ్యావిలువల కోసం, కీర్తి కోసం, కోరికల సాధన కోసం... పరిమితి లేని డబ్బుకోసం పరిగెత్తి... పరిగెత్తి అలిసిపోయి... ఖాళీ అయిపోయిన హృదయాలతో అటు నువ్వు, ఇటు నేను.

మనుషుల జీవితాలను శాసించే హక్కు ఈ డబ్బుకు ఎవరిచ్చారసలు? ఇంకె వరు? మనిషే యిచ్చాడు. ఉన్నట్టుండి చాలా పాతబడిపోయిన మైకంలాంటి వొణుకు గుండెనిండా పాకి... కొండ కమలాపండ్ల పులుపుతో సంగమించి...

తన ప్రేమ, సాన్నిహిత్యం కూడా యివ్వని ఆనందం... ఆ కీర్తి, పేరు, డబ్బు, చుట్టూ మనుషులు, మద్యస్థాలూ, ఫోన్లో పనులూ, ఆఫీసర్లూ, ఎమ్మెల్యేలూ, మంత్రులూ, కాంట్రాక్టులూ, పర్సంటేజీలూ, ఆ ప్రపంచంలో స్త్రీలూ, పురుషులూ- మందూ, మాకూ...

అతడు తన వాక్చాతుర్యంతో అందర్నీ అద్భుతంగా ట్యాకిల్ చేయగలడు. అందుకే ఆడవాళ్ళు, మగవాళ్ళు కూడా అతడి వెంటబడుతుంటారని అంతా అను కుంటూ వుంటారు.

'నేను చెప్పేది విను,' అంటూ మొదలయి 'నేను చెప్పిందే విను' 'నోరు మూసుకో' గా మారి, 'ఆ నవలలు చదవడం ఆపేయి', 'సీరియల్స్ చూడ్డం మానేయి' అంటూ...

'ఎంతసేపూ నీతోనే వుంటే అవతల పనులెట్లా జరుగుతాయి...'

కసుర్లూ, విసుర్లూ యివి మాత్రమే యింట్లో జరిగే ఏకధృవ సంభాషణలు... ఎప్పుడయినా సంధ్య ప్రేమపూర్వకంగా మాట్లాడాలనీ, పరిస్థితిని మార్చాలనీ ప్రయత్నం చేస్తే అదికాస్తా నానా కంగాళీ అయి చివరికి సంధ్య మనసు గాయపడ్డంతో ముగుస్తుంది.

అతడికి అవతల పనులంటే ఆస్తులను పెంచుకోవడం, అంతస్తులు నిర్మించు కోవడం... ప్రత్యర్థులు కదలికల మీద నిఘా... రాత్రికిరాత్రి కొత్త పథకాలతో ప్రత్యర్థుల ప్లాన్లనీ, ఆలోచనలనీ మట్టి కరిపించడం, ఆ క్రమంలో పార్టీలూ, మీటింగులూ, గుంపు చర్చలూ... అప్పుడప్పుడూ యింట్లోని సంభాషణల తీరు మారుతుంటుంది.

"ఈరోజు భోజనానికి రాను... బ్యాంక్ మేనేజరుతో డిన్నరు."

"రేపు మధ్యాహ్నం సిఐని భోజనానికి పిల్చాను. పదిమంది దాకా రావచ్చు."

"ఇవ్వాళ రాత్రికి హైదరాబాద్ ప్రయాణం. బ్రీఫ్‌కేస్ సర్దు."

ఇంట్లోని అన్ని విషయాల్లోనూ నిర్ణయాధికారం అతడిదే.

ఈ అధికారం, అరుపులూ కస్సుబుస్సులూ హింస కాదని ఎంత సరిపెట్టుకుందా మన్నా పలచటివో, మందమైనవో తెరలేవో ఈ అసమసంబంధాలు అలాగే అసమంగా వుండడానికి దోహదం చేస్తుంటాయి పైకి తెలీకుండానే. ఏమాత్రం కన్పించకుండానే ముసుగుతో ఈ హింస ఆ అసమానత్వాన్ని అలా కొనసాగిస్తూనే వుంటుంది.

చాలా మౌనంగా, అత్యంత సహజంగా భరిస్తూ పోవడమొక్కటే పరిష్కారమార్గం. అసలు దీన్ని ఒక సమస్యగా చూడరెవరూ.

సంధ్య ఆశిస్తోన్న ప్రేమ, దగ్గరితనం పుస్తకాల్లో, సినిమాల్లో నాయికా నాయకుల నడుమ మాత్రమే వుంటుందని అతడి నమ్మకం. అటువంటి ప్రేమతోనే కదా అతడు సంధ్యని చుట్టేశాడు. అటువంటి అనురాగ స్రవంతిలోనే కదా కొన్నేళ్ళు ఓలలాడించాడు.

నాయికానాయకుల మధ్య మాత్రమే వుండే ప్రేమనీ, దగ్గరితనాన్నీ జీవితాల్లో ఎందుకు మిగుల్చుకోలేం? మన జీవితానికి మనమే కదా నాయికానాయకులం. అన్నీ పాతవై పోయినట్లు ప్రేమకి కూడా పాతదైపోయే ఒక స్థితి వుంటుందా? తను పాత సంధ్య. పాతమ్మ... పాతమ్మ... సంధ్యకి మళ్ళీ గట్టిగా నవ్వునాపుకునే క్రమంలో ఏడుపొచ్చింది.

సంధ్య తన గోళంలో తాను గిర్రున తిరుగుతుండగా వచ్చే దుఃఖం అది. దాన్ని ఆపడం ఎవరితరం? వెక్కిళ్ళనాపాలని ప్రయత్నించేకొద్దీ మరింత ఉధృతంగా దుఃఖం బయటికి తన్నుకొస్తుంది.

"స్పెల్ ఆఫ్ క్రై..." సతీష్ గొణుగుతున్నాడు. అతడి గొంతు బొంగురు పోయినట్లుగా వుంది. రైల్లో పక్కవాళ్ళు చూస్తున్నారేమోనని వదిన మథనపడ్తోంది. దిగులు నిండిన కళ్ళతో సతీష్ సంధ్యని దగ్గరికి తీసుకుని ఓదార్చడానికి ప్రయత్నిస్తున్నాడు.

వదినకిదంతా ఎంబరాసింగ్‌గానూ వుంది. కించిత్ అర్థం కాకుండానూ వుంది. ఊళ్ళో యింతింత పేరుప్రతిష్ఠలూ, డబ్బూ, భవంతలూ, కోరిన నగలూ, చీరలూ... చుట్టూ మనుషులూ పూర్వకాలంలో అంతఃపుర రాణికిలా పరిచారికలూ... ఒక గొప్ప రాజకీయనాయకుడి భార్యగా వుండడానికి ఎంత చేసిపెట్టుకుని వుండాలి? ఈ సంధ్యకు ఏం రోగమో అర్థంకావడంలేదు. హాయిగా తిని కూర్చోక ఏంటీ డిప్రెషన్? మనుషులు మథన లేకుండా వుండలేరేమో. అలా పూర్తి మనశ్శాంతిగా వుండాల్సి రావడం కూడా ఒక డిప్రెషనేనా?

వదినకి అర్థమయ్యీ, అర్థంకాకుండా వుంది. ఆలోచిస్తూనే లేచి సంధ్యకి కళ్ళూ, మొహం తుడిచి వూరుకోబెట్టాలని ప్రయత్నించింది. ఆ తడబాటులోనే చుట్టూ వున్న ప్రయాణీకులు తమని గమనిస్తున్నారేమోనని పరికించింది.

రైలు చివరి టన్నెల్లో నుండి బయటకొచ్చే క్రమంలో ఒక సుకుమార సమీరం విసురుగా వచ్చి సంధ్యని తాకింది.

చాలాసేపటికి మెల్లిగా వెక్కిళ్ళనాపి సతీష్ భుజంమీది నుండి తలలేపి వదినకేసి నిశితంగా చూసింది. సతీష్ సంధ్య కంటే కేవలం ఒక్క సంవత్సరం మాత్రమే పెద్దవాడు కావడంతో చిన్నప్పట్నుండీ యిద్దరూ స్నేహితుల్లా మెలిగారు. తండ్రి సర్వకాల సర్వావస్థ ల్లోనూ ప్రజాసేవలో మునిగి వుండటంతో తల్లి, సతీష్, సంధ్య ఒక దీవిలా జీవించారు. ఆ చిన్నవయసు నుండే సతీష్‌కి రాజకీయాలపట్ల రోత. తన తల్లిమీద, స్వంత వ్యక్తిత్వం మీద ప్రేమ జనించాయి. పట్టుదలగా చదివి, డాక్టరయ్యాడు. ఆంధ్రదేశానికంతట్లో తనకు నచ్చిన ఈ సుందర సాగర తీరంలో ప్రాక్టీసు పెట్టుకున్నాడు.

చాలా చిన్న కుటుంబంలో నుండి లక్ష్మిని పెళ్ళిచేసుకున్నాడు. ఆ కృతజ్ఞతతో వదిన యివ్వాల్టికీ వొదిగి వొదిగి వుంటుంది. తనకున్న ఏకైక ఆత్మసంబంధం సతీష్ భార్య లక్ష్మి చాలా మంచిది. నిజానికి తండ్రి రాజకీయవారసుడు సతీష్ అయినా, అల్లుడు ఆ స్థానాన్ని కైవసం చేసుకున్నా కూడా, ఆస్తులన్నింటినీ వొదులుకుని... తృప్తిపడి దూరంగా ఈ పట్టణంలో జీవించేస్తోంది.

అక్కడ వదిన తమ్ముడు హర్షవర్ధనే ప్రతాప్‌కి రాజకీయ ప్రత్యర్థి. మధ్యంతర ఎన్నికల్లో వదిన తమ్ముడికి ప్రత్యర్థిగా తన మనిషిని నిలబెట్టాడితడు. అప్పటిదాకా బంధువర్గం మధ్య లోలోపలే వున్న స్పర్ధలేవో ఒక్కసారిగా భగ్గుమన్నట్లయింది. ఊరంతా గుప్పుమన్నది.

అన్నయ్య ఆస్తినంతా అనుభవిస్తోందని అంతా సంధ్యని దోషిలా చూడ్డం మొదల యింది. వీటన్నింటి మధ్యా నలిగిపోయిన మనసుని సాపు చేయడం ఈ జీవితానికి సాధ్యపడుతుందా?

అసలు సంధ్యకి ఆలోచించడం చాతకాకుండా వున్నట్లయితే ఎంత బావుండేది? ఎక్కువ ఆలోచించినందుకు, ఎక్కువ తెలివితో వున్నందుకు, ఎక్కువ మాట్లాడినందుకూ, ఎక్కువ ఏడ్చినందుకూ సంధ్య మానసిక వైద్యుడి వద్దకు తీసుకపోబడుతుంది... విశ్రాంతి కావాలి...

'వద్దూ,' అంటూ నరాలు పగిలేలా అరవాలన్పిస్తుంది సంధ్యకి.

స్ట్రెస్... విశ్రాంతి... సెడేషన్... సైకో ఎనలిటిక్ ట్రీట్‌మెంట్... 'స్పెల్ ఆఫ్ క్రై' జీవితాన్ని గురించిన వివరణాత్మక బోధనలు... పర్సనాలిటీ క్లాసులు...

అదీ యిదీ వెరశి కొన్నాళ్ళు యింటికి దూరంగా ఏదైనా మంచి ప్రదేశానికి యిద్దరూ వెళ్ళిరండి. యిద్దర్నీ కదా వెళ్ళిరమ్మన్నారు డాక్టర్లు. సైకో సంధ్యే కాబట్టి అతడికి విశ్రాంతి అవసరంలేదు. అన్ని హంగుల్నీ, సౌకర్యాలనీ, పనులనీ వదులుకుని దూర ప్రదేశంలో గడపాల్సిన నికృష్టస్థితి అతడికి లేదు. సంధ్య మాత్రమే దూరంగా సతీష్ వద్దకి ఈ సముద్రతీరానికి పంపబడింది.

ఈ లోయలోని ఈ చెట్లూ, ఆకులూ, కొమ్మలూ, ఆ పచ్చటి పొదుపైరూ... బుజ్జిబుజ్జి ఎర్ర పెంకుటిళ్ళూ... వీటన్నిటినీ కలుపుతూ కిచకిచా మాట్లాడుతూ పైపైన ఎగురుతున్న పక్షులూ... పాతాళంలో వున్నట్టున్నప్పటికీ ఈ లోయ ఎంత చైతన్యవంతంగా వుంది?

ఈ మొక్కలన్నీ ఎవరు నాటి వుంటారు? ఇన్ని మొక్కల్ని నాటడానికి ఎవరికి వీలవుతుంది? తను ఎన్నెన్ని కలల్ని నాటుకుంది? చిన్నచిన్న పక్షులై విహరిస్తూన్న స్వప్నాలన్నీ వేటగాడి దెబ్బకు ఒక్కొక్కటి నేలరాలిపోయినట్లుగా అయింది. పక్షి జాతులన్నీ అంతరించిపోతున్నట్లుగా కలలు కనే స్థితి కూడా అంతరించిపోతోందా? అంతా ప్రాక్టికల్... కలలు కనడానికిక్కడెవరికీ అర్హతలేదు. ప్రాక్టికల్‌గా వుండాలి జీవితం.

సంధ్య ఉబికి ఉబికి వస్తోన్న దుఃఖాన్ని ఆపుకోడానికి ప్రయత్నించకుండా... ఆపాలని ప్రయత్నిస్తూ... మరొకవంకా...

తండ్రి లేడుగాని... వుండి వుంటే,

"ఏంటమ్మా?... అతడెన్నెన్నో పనుల్లో వుంటాడు. అతడితో సహకరించాల్సింది పోయి లా పాయింట్లు తీస్తే ఎట్లమ్మా? కసురుకున్నాడంటే ఎట్లా? అసలీ ప్రపంచాన్ని గురించి నీకు తెలీదు. తాగొచ్చి భార్యని కొట్టే మగాళ్ళు, ఆస్తినంతా హారతి కర్పూరంలా కరిగించేసి డబ్బు తెమ్మని పుట్టింటికి తరిమేవాళ్ళు, చంపి ఆత్మహత్యగా నిరూపించే వాళ్ళు... హాయిగా మంచిమంచి పుస్తకాలు చదువుకో... వీణ వాయించుకో, సీరియల్స్ చూడు, సంగీతం విను..." అంటూ సలహాలిచ్చి వుండేవాడే. ఎందుకంటే అతనూ మగవాడే.

అమ్మ కూడా తనలాగే మథనపడి వుంటుందా?

లేదు... లేదు... ఆవిడెప్పుడూ దీన్ని హింసనుకోలేదు... చాలా మౌనంగా, హాయిగా భరించేస్తూ నవ్వుతూ యింటిని చక్కదిద్దుకునేది... పిల్లల్ని అపురూపంగా చూసుకునేది. వచ్చిన అతిథులందరికీ శక్తివంచన లేకుండా చేసిపెట్టేది... అదే తన జీవితలక్ష్యంలా బతికేసేది.

హింసనేది తెలీకుండానే మనిషి ప్రవర్తనలో లోతుగా పాతుకునిపోయి వుంటుంది. అది వివిధ సమయాల్లో వివిధ రకాలుగా బయటపడుతూ వుంటుంది.

✦ ✦ ✦

పదమూడుమంది గిరిజన స్త్రీలు కుడిపైటలతో వింతగా పిక్కలదాకా కట్టుకున్న చీరలతో ఒకరి నడుంమీద మరొకరు దట్టంగా చేతులు వేసుకుని గుంపుగా, కలిసికట్టుగా అడుగులు వేస్తూ నృత్యం చేస్తుంటే సంధ్య అనిమిష అయిపోయింది. ఈ దట్టమైన అడవిలో ఈ లోతైన లోయలో వీళ్ళకి యింత అందంగా ఒకే రిథమ్‌లో అడుగులు

వేయడం, యింత శ్రావ్యంగా పాటలు పాడడం, యింత అద్భుతంగా నాట్యం చేయడం ఎవరు నేర్పి వుంటారు?

ఎక్కడయినా సరే స్త్రీలు సమూహంగా వుండాల్సిన అవసరాన్ని ఆ గిరిజన నృత్యం బోధిస్తున్నట్లుగా వుంది. మరో బస్సు తాలూకూ యాత్రికుల కోసం ఆ గిరిజన స్త్రీలు చేసే రెండో నృత్యం పూర్తయ్యేదకా అక్కడ్నుండి కదల్లేదు సంధ్య. ఒక అలౌకిక స్థితిలో వుండిపోయిన సంధ్యని సతీష్ కూడా తొందరచేయలేదు. వదిన మాత్రం బస్సు వాళ్ళు పిలుస్తున్నారంటూ సంధ్యనీ, సతీష్‌నీ లేపి తీసికెళ్ళింది.

లోయ నుండి తిరుగు ప్రయాణం బస్సు మార్గంలో మొదలయింది. బస్సు చాలా దూరం ప్రయాణించేదాకా ఆ ఆడవాళ్ళ నాట్యం వెంటాడుతూనే వుంది సంధ్యని. ఎంతకీ వదిలిపెట్టని జీవితంలా.

కొంతదూరం ప్రయాణించి లోయ అందాలన్నీ పోగుబడ్డ ఒక వ్యూపాయింటు వద్ద బస్సునాపి నిర్దేశించిన సమయంలో ఆ సీనరీని చూసి తిరిగి రావల్సిందిగా నిర్దేశించి డ్రైవరు దిగిపోయాడు.

వృద్ధ బెంగాలీ వనిత ఒకామె ఎడాపెడా లోయ అంచుల్లోకి వెళ్ళిపోతున్న పిల్లల్ని అదుపుచేయడం కోసం వాళ్ళ భాషలో కాసర బీసరగా అరుస్తోంది. ఆవిడ్ని ఉడికించడం కోసమేనన్నట్లుగా ఆ పిల్లలు మరింత అంచులకి వెళ్ళి నాట్యం చేస్తున్నారు.

సతీష్, లక్ష్మి వ్యూపాయింటు వద్దకి నడుస్తున్నారు కబుర్లాడుకుంటూ.

సంధ్య మరో వైపుగా అడుగువేసింది. అలరించే ఆ అందాల్ని తిలకిస్తూ నోటమాటరానిదై అంచులదాకా నడిచింది సంధ్య.

ఈ అడవిలో చెట్టులో చెట్టునై, ఆకులో ఆకునై, పువ్వులో పువ్వునై శాశ్వతంగా వుండిపోతేనో?

అసలీ ప్రపంచంలో ఏదయినా శాశ్వతంగా వుంటుందా? వుంటుంది... వుంటుంది... మరణం మాత్రమే ఈ ప్రపంచంలో శాశ్వత స్థానం కలిగి ఉంటుంది.

సంధ్యకి ఎందుకో ఆ లోయలోకి దూకేయాలన్న కోరిక బలంగా కలిగింది. జీవితం నిశ్చలంగా ఆగిపోయినచోట బతకడం కన్నా మరణించడమే మిన్న... మిన్న...

"అమ్మా... అమ్మా... అడవి ఉసిరిక్కాయలమ్మా... రూపాయే" అంటున్నాడు. చప్పున తల తిప్పి వొణుకుతున్న గుండెతో వాడికేసి చూసింది సంధ్య.

ఆరేడేళ్ళ పిల్లవాడు. వాడి చిట్టి దోసిలి నిండా నెల్లికాయలు. వాడి ఒంటిమీద చొక్కా లేదు. మురికిపట్టి చీలిపోయిన డ్రాయరొకటి పేరుకి నడుం మీద వేళ్ళాడుతోంది. బయటి ప్రపంచంలో హీనపక్షంలో పదిపదిహేను రూపాయలమ్మే కాయల్ని వాడు ఒక్క రూపాయికే అమ్మడానికి సిద్ధపడుతున్నాడు.

వాడి చిన్ని చిన్ని కళ్ళల్లో దృఢమైన జీవితేచ్ఛ.

సిగ్గుతో చితికిపోయింది సంధ్య. తనకొచ్చిన మకిలి ఆలోచనని మళ్ళించుకుని వాడి చేతిలోని కాయల్ని తీసుకుని వాడికి ఇరవై రూపాయలిచ్చింది.

తన గమనాన్ని లయతప్పని రీతిలో కొనసాగించే భూచక్రాన్ని గుర్తుకు తెచ్చుకుందామె. చలనం ఆగిపోతే ప్రాణధారలెలా ప్రవహిస్తాయి. జీవమెలా వుంటుంది?

అప్పుడే అక్కడికొచ్చిన సతీష్, సంధ్య భుజం మీదుగా చేయి వేసి బస్సువైపు నడిపించాడు. బస్సు ఆగినచోట నిల్చుని వదిన దీర్ఘంగా లోయకేసి చూస్తోంది.

వదినకి సంధ్య మీద కోపంగా వుందా? వాళ్ళ సమయాన్నీ, డబ్బునీ, ప్రశాంతతనీ కొల్లగొడుతోందని సంధ్య మీద అసహనంగా వుందా? లేక జాలిగా వుందా? వదిన ఏమనుకుంటోంది?

అక్కడ వదిన తండ్రీ, తమ్ముడూ యిద్దరూ ప్రతాప్ మీద వ్యతిరేకతతో వున్నారు. ఒకప్పుడు వదిన తండ్రి రాజారెడ్డి సంధ్య తండ్రికి ఆప్తుడైన కార్యకర్త. ఒక్క రాజారెడ్డినే ఏముంది? రాజారెడ్డి వంటి ఎన్నో వందలమంది కష్టపడితేనే సంధ్య తండ్రి వంటివారు వూరి నాయకులవుతారు. జిల్లా నాయకులవుతారు. రాష్ట్రస్థాయి కీర్తిప్రతిష్ఠలు పొందగల్గుతారు. అయితే అప్పుడు వూళ్ళో వున్న ఏకసూత్రత, ఏకనాయకత్వం యిప్పుడు లేవు. ఇప్పుడు ఏక్కడయినా సరే పార్టీలకన్నా, పార్టీ సిద్ధాంతాలకన్నా వారి వ్యక్తిగత, భౌగోళిక పరిస్థితులే ముఖ్యంగా వుంటున్నాయి. ఈ పరుగులూ, ఆస్తులూ, అంతస్తులూ, బ్యాంక్ బ్యాలెన్సులూ, హోదాలూ, ఆడంబరాలూ, రాజకీయాలూ, కీర్తి కిరీటాలూ- అన్నీ చాలక మెలమెల్లిగా ఫాక్షన్ కూడా వూళ్ళోకి ప్రవేశిస్తోందా?

వాడెవడో ఏదో అంటాడు, కిందిస్థాయి కార్యకర్త. దాంతో గొడవ మొదలవుతుంది. చిన్నచిన్న పోట్లాట, కొట్లాటై కాళ్ళో, చేతులో చివరికి తలలో పణం పెట్టాల్సిన స్థితి.

ఉన్నట్టుండి మైకంలాంటి వొణుకు గుండెనిండా పాకింది. సంధ్యకి హఠాత్తుగా ప్రతాప్‌ని చూడాలన్న కోరిక ప్రబలంగా కలిగింది. ఆ వొణుకు సముద్రంలా ఎగిసి చల్లనిగాలితో పాటు సంధ్యని చుట్టేస్తోంది. మళ్ళీ తన గోళంలో గిర్రున తిరుగుతున్న సంధ్య ఏడవాలన్న ఆలోచనని బలవంతాన బిగపట్టుకుంటోంది.

ప్రవాహవేగంలో నాటుపడవలా అటు ఇటు ఊగులాడుతూ భయం గొల్పుతోంది బస్సు ఆ ఘాట్‌రోడ్డులో. బస్సుకు రెండువైపులా అరణ్యం ముదురుపచ్చగా వుంది. ఆకాశం కురవడానికి సిద్ధంగా మేఘావృతమైవుంది.

"దిగు సంధ్యా. ఇదే జెంగిల్‌బెల్స్, బావుంటుంది. చూద్దాం బొర్రాగుహలు కూడా పూర్తిగా చూడకుండా వెనక్కొచ్చేశావు. ఇక్కడ బావుంటుంది రా చూద్దాం," వదిన సంధ్య భుజం మీద చేయి వేసింది.

రానన్నట్లుగా తలూపింది సంధ్య అడ్డంగా.

"సంధ్యా టీ తాగొద్దాంరా..." అంటూ సతీష్ బలవంతపెట్టాడు.

అప్పటికి లేలేత చీకట్లు కమ్ముకుంటున్నాయి.

దూరంగా ఎక్కడి నుండో ఒక చిరుదీపపు కాంతి. శరీరంలోపలి నుండి విడివడిన ఆత్మకులా స్వయంప్రకాశంలా వుంది. చిరుచీకట్లలో ఆ సౌందర్యాన్ని ఆఘ్రాణించడానికి ప్రయత్నిస్తోంది సంధ్య.

పగలంతా అత్యంత హొయలు పోతూ సౌందర్యాలు ఒలకబోసిన ఈ లోయ యిప్పుడు ఈ రాత్రివేళ యింత భయం గొల్పుతోందేమిటి? సౌందర్యానికి మరోవైపు భీకర నిశ్శబ్దమా? భయమా? కాదు... కాదు... హింస.

ఎక్కడి నుండో వీచినగాలి మంచులా సంధ్య గుండెల్లోపల దూరి గుబులు రేపుతోంది.

సంధ్య చేతి మీద చేయి వేసిన సతీష్ షాక్ కొట్టినట్లుగా వెనక్కి లాక్కున్నాడు. విపరీతమైన జ్వరంతో ఒళ్ళు పేలిపోతోంది సంధ్యకి. నిస్సత్తువతో వేళ్ళాడబడినట్లయింది సంధ్యకి.

✦ ✦ ✦

సతీష్ సొంత వైద్యశాలకి పెద్దపెద్ద సైకియాట్రిస్టులు రప్పించబడ్డారు. సంధ్యని అనేకచోట్లకి తీసికెళ్ళడంలోనూ, సంధ్య 'స్పెల్ ఆఫ్ క్రై'కి కారణం తెలుసుకోవడంలోనూ నిమగ్నమయ్యాడు సతీష్. సంధ్య శరీరానికి కొంత విశ్రాంతి కలిగింది.

✦ ✦ ✦

ఆ వీణని ఆత్మీయంగా గుండెల కదుముకుంది సంధ్య.

ఆ వీణపైనే చెంపలానించి అరమోడ్పుగా కళ్ళు మూసుకుందో క్షణం.

ఇది తన తల్లి చేతి మునివేళ్ళు పారాడిన వీణ.

ఈ లౌకిక ప్రపంచంలోకి ఆస్తులన్నింటినీ నిస్సంకోచంగా వదిలిపెట్టి తన అత్తగారి ఆరోప్రాణం... యిదిగో ఈ అలౌకికమైన వీణని మాత్రం వెంట తెచ్చుకుంది వదిన.

అప్రయత్నంగా సంధ్య చిటారు చిగురు వేళ్ళు కదిలాయి.

ఒక జీవన తాప దుఃఖాన్నీ, నిరాదరణనీ తీగెలమీద పరిచి ఒక అపభ్రంశ గీతిక నుండి క్రమక్రమంగా చైతన్యగీతిలోనికి ఆ గానం ప్రవహిస్తూ వుంది.

భార్యాభర్తలిరువురూ జీవిత పర్యంతం నాయికానాయకులుగానే వుండగలిగే ఒక స్థితికోసం కలగంటున్నట్లుగా వుందామె గొంతు.

ఆ నిశీథిలో సున్నితపు వీణతీగలను మీటి సంధ్య వేళ్ళు వెలువరిస్తున్న ఆ సవ్వడి జీవరహస్యాల్ని పట్టుకునే ప్రాణశంఖాన్ని పూరిస్తున్నట్లుగా వుంది.

సాహిత్య ప్రస్థానం త్రైమాస పత్రిక
జనవరి-మార్చి 2005